

[Professional self-development of a foreign language teacher in the system of scientific and methodical work of the college]. Ivano- Frankivsk: NAIR.

2. Smoliuk, A. I., 2017. Komponentna struktura profesiinoho samorozvytku maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Component structure of professional self-development of future primary school teachers]. *Scientific Bulletin of the Nikolaev National University named after V. O. Sukhomlinsky. Series: Pedagogical sciences*, 57, pp. 432–435.
3. Iakymova, N. S. 2011. Profesiine samovyznachennia i profesiina orientatsiia molodi: suchasni tendentsii ta problemy [Professional self-determination and professional orientation of young people: current trends and problems]. *Demography and social economy*, 1, pp. 142–149.

УДК 378:37.091.12-051:[008:174.7-028.42:378.4](045)

РОЛЬ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УНІВЕРСИТЕТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Фенцик О.М.

THE ROLE OF ACADEMIC CULTURE OF THE UNIVERSITY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS

Fentsyk Oksana

У статті представлено огляд сутнісних характеристик академічної культури. Виявлено, що академічна культура є інтеграцією академічної культури особистостей та академічної культури університету в цілому. Установлено, що професійна підготовка майбутніх педагогів повинна здійснюватися на основі соціокультурного підходу що передбачає створення такого академічного середовища, в якому всі суб'єкти освітнього процесу проявляють чесність, відповідальність як основу навчання, дослідження, викладання, а також демонструють справедливість, повагу, довіру, відкритість до співпраці та декларують їх як цінності.

Ключові слова. професійна підготовка, академічна культура, майбутні педагоги, ціннісні орієнтації.

In the article the author, using methods of analysis, comparison, generalization, has given an overview of the essential characteristics of academic culture.

It has been found that academic culture is an integration of academic culture of individuals and academic culture of the university as a whole, and an important feature of academic culture of higher educational establishment is a system of common values, attitudes, norms, traditions, ethical behavior of all members of the academic community during educational and scientific activities.

It has been established that professional training of future teachers should be carried out on the basis of socio-cultural approach, which involves the creation of such an academic environment in which all the subjects of the educational process show honesty, responsibility as a basis for teaching, research, education, demonstrates fairness, respect, trust, openness to cooperation and declare them as values.

Key words: professional training, academic culture, future teachers, value orientations.

Реформування освіти в Україні, зокрема запровадження Концепції Нової української школи, вимагає суттєвих змін до професійної підготовки майбутніх педагогів. Зрозуміло, що успішність підготовки майбутніх педагогів залежить від багатьох чинників: оновлення змісту професійної підготовки, впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій, дослідницький характер навчання тощо. Значною мірою на якість освіти впливає також освітнє середовище університету, тому одним із показників якості та індикатором стану

вищої освіти є рівень академічної культури педагогічного університету. З огляду на зазначене, актуальності сьогодні набуває проблема підвищення якості академічної культури у закладах вищої освіти, яка знаходиться у фокусі пильної уваги сучасних дослідників.

Дослідженню академічної культури та окремих її елементів приділено увагу такими вітчизняними вченими: Т. Добко, І. Пак, В. Ромакін О. Семенов, Г. Хоружий та ін. Серед зарубіжних учених, науковий інтерес яких присвячений питанню академічної культури, слід виділити Т. Бечер (Т. Becher), П. Мендоза (Р. Mendoza), Т. Артем'єва, О. Єрохіна та ін. Проте, кризові політичні та економічні процеси, швидкоплинний, часто суперечливий, інформаційний потік призводять до знецінення низки моральних принципів – порядності, доброти, взаємодопомоги та ін. – не тільки в суспільстві, але й в академічному середовищі. Тому, незважаючи на вагомі наукові результати, проблема удосконалення рівня академічної культури сучасного педагогічного закладу вищої освіти ще потребує вивчення.

У межах статті окреслимо сутнісні характеристики академічної культури сучасного закладу вищої освіти.

У контексті формування академічної доброчесності в освітньому національному просторі сьогодні все більше з'являються дискусійні публікації щодо формування академічної культури.

Розглянемо етимологію поняття «академічна культура», яке складається з сукупності двох лексем: «академічний» (academic) (стосується освіти, навчання, викладання, досліджень [4, с. 7] та «культура»: 1) сукупність надбань суспільства, які відображають історично досягнутий рівень розвитку суспільства й людини і втілюються в результатах продуктивної діяльності; 2) сфера духовного життя суспільства, що охоплює насамперед систему виховання, освіти, духовної творчості рівень освіченості; 3) рівень вихованості людей, а також рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльності [1, с. 182].

Феномен академічної культури у сучасному науковому дискурсі аналізується з різних поглядів. Мабуть, пов'язане це з тим, з якої точки зору науки його розглядають – соціології, філософії, педагогіки чи психології.

Академічну культуру І. Пак розглядає як складну систему важливих цінностей і принципів, норм, традицій, способів діяльності, які приймаються академічною спільнотою; сукупність моделей поведінки в академічному просторі. Погоджуємось з нею, що академічну культуру вищої освіти слід розглядати на кількох рівнях: академічна культура особистості (здобувачів, науково-педагогічних працівників, керівників усіх рівнів закладу вищої освіти, інших працівників); академічна культура університету як окремого університету, так і за профілем підготовки; загальнонаціональна академічна культура [5, с. 326].

Єрохіна О. академічну культуру розуміє як систему цінностей, норм, правил, зразків поведінки, способів діяльності, принципів спілкування, засновану на педагогічно адаптованому досвіді наукової пізнавальної діяльності [3, с. 64]. При цьому В. Ромакін трактує означене поняття як інтелектуально-етичну систему цінностей, мотивацій, переконань та сприйняття, що визначають професійну діяльність в освіті та науці [6, с. 34].

Заслугує на увагу наукова позиція вітчизняних дослідників О. Семенов, М. Вовк, які вказують на багатогранність поняття академічної культури, оскільки йдеться як про культуру навчання, культуру наукової праці, культуру високої духовності і моралі, культуру взаємин, спілкування, толерантності, так і про цінності, норми, звичаї, правила освітньо-наукової діяльності академічного середовища закладу вищої освіти [7, с. 5].

Суголосною з нами є думка Т. Добка, який розглядає академічну культуру як важливий чинник ефективного управління. Дослідник пов'язує більшість актуальних проблем вищої освіти в Україні саме з браком усвідомленої й зрілої академічної культури, також вказує, що «плекання зрілої академічної культури є дуже тривким і трудомістким процесом, оскільки передбачає не лише вироблення чітких норм, а й вільне прийняття їх учасниками університетського життя» [2, с. 98].

Проте, незважаючи на різноманітність трактувань поняття академічної культури вітчизняними та зарубіжними науковцями, спільною є їх позиція щодо того, що становлення академічної культури університету відбувається на усвідомленні кожним суб'єктом академічної спільноти своєї ролі й обов'язків, цінностей і норм поведінки, звичаїв, правил взаємин, комунікації між усіма суб'єктами академічної спільноти. Таким чином, система спільних цінностей, відносин, норм, традицій, правил етичної поведінки усіх учасників академічної спільноти у процесі освітньої та наукової діяльності є важливим елементом академічної культури вишу.

Академічна культура – одна з надважливих складових функціонування закладу вищої освіти, рівень якої визначає рівень забезпечення якості професійної підготовки фахівця. Адже за роки навчання в університеті відбувається не тільки професійне становлення здобувачів вищої освіти, але й формування в них системи ціннісних орієнтацій, норм і правил поведінки.

Культивування академічного середовища, в якому всі суб'єкти освітнього процесу проявляють чесність, відповідальність як основу навчання, дослідження, викладання, також демонструють справедливість, повагу, довіру, відкритість до співпраці та декларують їх як цінності – вкрай важливо закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх педагогів. Адже саме в майбутньому ці педагоги закладатимуть ціннісні орієнтації у своїх вихованців та саме від них залежатиме майбутнє суспільства.

Зважаючи на особливості професійної підготовки майбутніх педагогів, вважаємо, що її цілі, завдання можуть бути більш успішно реалізовані на основі принципів не тільки компетентнісного, але і соціокультурного підходу, згідно з яким сформована академічна культура передбачає культуру високої духовності і моралі, культуру взаємин, основою яких є чесність, довіра, повага, відповідальність, комунікативну культуру людей, які професійно покликані забезпечувати трансляцію культурних цінностей.

Удосконалення системи підготовки повинно бути спрямоване на формування нової генерації професійно компетентних педагогів, які розуміють і приймають духовно-моральні цінності, етичні правила, норми академічної культури. А можливо це здійснити тільки у середовищі академічної культури та доброчесності через дотримання норм моралі, професійної та дослідницької етики усіма учасниками академічної спільноти, через популяризацію серед здобувачів системи духовно-моральних цінностей, етичних принципів та норм академічної поведінки.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо у представленні моніторингу академічної культури педагогічних закладів вищої освіти України та створенні моделі формування академічно-культурного середовища.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко; за ред. С. Головка. – К.: Либідь, 1997. – 373 с.
2. Добко Т. Академічна культура, як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії / Т. Добко // Університетська автономія. – К.: Дух і Літера, 2008. – С. 93–102.
3. Ерохина Е. Л. Академическая культура учащегося-исследователя в условиях внедрения ФГОС / Е. Л. Ерохина // Человек и образование: академический вестник Института педагогического образования и образования взрослых. – 2014. – № 2(39). – С. 64–67.
4. Національний освітньо-науковий глосарій. – Київ: ТОВ «КОНВІПРІНТ», 2018. – 524 с.
5. Пак І. В. Академічна культура: деякі аспекти соціологічної інтерпретації / І. В. Пак // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – 2018. – № 39. – С. 323–326.
6. Ромакін В. В. Мотивації, переконання та поведінка українських і американських студентів бакалаврату щодо норм академічної культури / В. В. Ромакін // Наукові

праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили. Педагогіка. – 2010. – Вип. 123, Т. 136. – С. 34–41.

7. Семенов О. Академічна культура дослідника в освітньо-культурному просторі університету: монографія / О. Семенов, М. Вовк. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. – 284 с.

References

1. Honcharenko, S. U.; Holovko, S. ed., 1997. *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]*. Kyiv: Lybid.
2. Dobko, T. 2008. *Akademichna kultura, yak neobkhidna peredumova efektyvnoho upravlinnia suchasnym universytetom v umovakh avtonomii [Academic culture as a necessary prerequisite for effective management of a modern university in terms of autonomy]*. Kyiv: Dukh I Litera.
3. Erokhina, E. L., 2014. *Akademicheskaiia kultura uchashchehosia-yssledovatelii v usloviakh vnedrennia FHOS [Academic culture of a student-researcher in the context of the implementation of the Federal State Educational Standard]*. *Man and Education: Academic Bulletin of the Institute of Teacher Education and Adult Education*, 2(39), pp. 64–67.
4. *Natsionalnyi osvitho-naukovy hlosarii [National educational and scientific glossary]*. 2018. Kyiv: CONVIPRINT LLC.
5. Pak, I. V., 2018. *Akademichna kultura: deiaki aspekty sotsiologichnoi interpretatsii [Academic culture: some aspects of sociological interpretation]*. *Bulletin of VN Karazin KhNU. Series: Sociological research of modern society: methodology, theory, methods*, 39, pp. 323–326.
6. Romakin, V. V. 2010. *Motyvatsii, perekonannia ta povedinka ukrainskykh i amerykanskykh studentiv bakalavratu shchodo norm akademichnoi kultury [Motivations, beliefs and behavior of Ukrainian and American undergraduate students regarding the norms of academic culture]*. *Scientific works of the Black Sea State University Petra Mogili. Pedagogy*, 123, pp. 34–41.
7. Semenov, O., and Vovk, M. 2016. *Akademichna kultura doslidnyka v osvitho-kulturnomu prostori universytetu [Academic culture of the researcher in the educational and cultural space of the university]*. Sumy: Published by Sumy State Pedagogical University A. S. Makarenko.

УДК 373.2-053.4:006.034(045)

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ ЩОДО ОСВІТИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Чекан О.І.

FEATURES OF STATE STANDARDS FOR ENLIGHTENING CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Chekan Oksana

У статті проаналізовано особливості державних стандартів щодо освіти дітей дошкільного віку. Закцентовано увагу на знання вітчизняної і світової педагогічної спадщини. Охарактеризовано державні стандарти дошкільної освіти які були затверджені в 1998 році та поновлені в 2012 та в 2021 роках. Визначено наступність яка прослідковуються між стандартами. Зазначено, що сучасний державний стандарт спрямований на забезпечення рівного доступу до освіти дітей раннього дошкільного віку,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>